

Teatr Lwowski w Teatrze Śląskim.
Konferencja zorganizowana
przez Towarzystwo Miłośników Lwowa
i Kresów Południowo-Wschodnich,
Oddział w Katowicach i Bibliotekę Śląską,
5.10.2017

W 1945 roku ze Lwowa do Katowic przyjechał zespół teatru polskiego. Do Teatru Śląskiego przybyli nie tylko aktorzy, charakteryzatorzy, zespół techniczny, ale przywieziono również kostiumy, rekwizyty, meble i dekoracje, a przede wszystkim bogatą bibliotekę teatralną, będącą obecnie jedną z najcenniejszych kolekcji Biblioteki Śląskiej. Dlatego właśnie w katowickiej księżnicy zorganizowano spotkanie, na którym rozmawiano o tamtych trudnych czasach, przypomniano lwowskie tradycje teatru śląskiego oraz zaprezentowano unikatową kolekcję Biblioteki Teatru Lwowskiego. W konferencji wzięli udział naukowcy oraz ludzie teatru, a także liczne grono członków i przyjaciół Towarzystwa Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich oraz młodzież licealna zainteresowana tematyką kresową.

Pierwsze wystąpienie przeniosło słuchaczy do Lwowa XIX i początku XX wieku, bo o dziejach teatru lwowskiego opowiedział Bogdan Kasprowicz, potomek rodziny aktorskiej, wnuk znakomitego artysty scen lwowskich Mariana Bieleckiego. Barwną opowieść ilustrował fotografiami z epoki, a także zaprezentował niezwykłą pamiątkę z 1900 roku, kiedy we Lwowie otwierano nowy, okazały gmach teatralny, zwany później Teatrem Wielkim. Uczestnicy spotkania mogli podziwiać oryginalny wachlarz z podobiznami aktorów teatru lwowskiego oraz z portretem ówczesnego dyrektora Tadeusza Pawlikowskiego.

Historia lwowskiej sceny była obecna również w kolejnym wystąpieniu. Barbara Maresz przedstawiła dzieje unikatowej biblioteki teatralnej, która po II wojnie światowej znalazła się w Katowicach, a od 1978 roku przechowywana jest w Bibliotece Śląskiej. Kolekcja egzemplarzy teatralnych, gromadzonych we Lwowie od końca XVIII wieku aż do 1945 roku, należy do najcenniejszych polskich zbiorów teatralnych. Ponad pięć tysięcy rękopisów, maszynopisów i druków z wpisami teatralnymi to niezwykle bogate źródło dla historyków teatru, ale i badaczy literatury. Prelegentka opowiedziała o egzemplarzach cenzorskich, suflerskich, inspicjenckich i reżyserskich, a także o naukowym wykorzystaniu tej cennej kolekcji oraz o projekcie „Biblioteka Teatru Lwowskiego”, dofinansowanym w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki i realizowanym w latach 2015–2018.

Kolejne referaty traktowały już o sprawach śląskich, a właściwie śląsko-lwowskich. Zygmunt Woźniczka przedstawił historyczne i socjologiczne tło życia teatralnego w Katowicach w 1945 roku. Opowiedział o dramatycznej ekspatriacji, trudnych początkach lwowiaków na Śląsku i niełatwej aklimatyzacji w mieście tak bardzo różnym od ukochanego Lwowa. Wreszcie Andrzej Linert zajął się fenomenem „Lwowskiego Teatru Śląskiego”, czyli omówił niezwykłą przeprowadzkę całego zespołu teatralnego ze Lwowa do Katowic oraz wpływ, jaki ten fakt miał na życie teatralne stolicy Górnego Śląska.

O śladach lwowskich w Teatrze Śląskim opowiedziała również Anna Podsiadło, kierująca Biblioteką i Archiwum Artystycznym katowickiej sceny. W tytule swego wystąpienia nawiązała do wystawy „Ocalone ze Lwowa”, którą w październiku 1995 roku zorganizowano w foyer Sceny Kameralnej Teatru Śląskiego. Pokazano wtedy wiele cennych pamiątek, jakie pozostały po lwowskich aktorach oraz szereg dokumentów z lwowskich i lwowsko-śląskich przedstawień teatralnych. Można było zobaczyć nawet peruki wykonane przez słynnego lwowskiego charakteryzatora Tomasza Rzeszutkę, który przez kilka powojennych lat pracował w Teatrze Śląskim. W krótkim wystąpieniu

prelegentka opowiedziała o stale odkrywanych nowych śladach lwowskich, na które napotyka w teatralnym archiwum.

I wreszcie ostatnie wystąpienie znowu przeniosło uczestników spotkania do Lwowa, miasta już dziś zupełnie innego, z zawodowymi teatrami ukraińskimi, w którym jednak nadal ze sceny teatralnej rozbrzmiewa polska mowa. A dzieje się to za sprawą Polskiego Teatru Ludowego, który działa nieprzerwanie od 1958 roku. Historię tego teatru barwnie przedstawił Jerzy Głybin, aktor Teatru Śląskiego, który swą artystyczną karierę rozpoczynał właśnie w Polskim Teatrze Ludowym. Niestety, zapowiadany wcześniej udział w spotkaniu Zbigniewa Chrzanowskiego, kierownika Polskiego Teatru Ludowego, nie doszedł do skutku, ale Jerzy Głybin barwnie przedstawił trudne początki polskiego teatru po II wojnie światowej i przybliżył dzień dzisiejszy sceny, która już na stałe wpisała się w życie teatralne współczesnego Lwowa.

Po wysłuchaniu wszystkich referatów nastąpiła dyskusja, w której wzięli udział członkowie Towarzystwa Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich, a także goście z Krakowa, realizujący projekt badawczy „Teatry we Lwowie 1789–1945” (Agnieszka Marszałek i Stanisław Hałabuda). Uczestnicy konferencji mogli obejrzeć wystawę „Biblioteka Teatru Lwowskiego. Unikatowa Kolekcja Biblioteki Śląskiej”. Zaprezentowano najciekawsze egzemplarze teatralne (suflerskie, cenzorskie, inspicjenckie i reżyserskie), szkice scenograficzne, afisze teatralne i cenne autografy ze lwowskiego zbioru, który już od ponad 70 lat znajduje się na Śląsku.

Pamiątki rodzinne Bogdana Kasprowicza – wachlarz teatralny z 1900 roku oraz fotografia z przedstawienia z udziałem Mariana Bieleckiego

Otwarcie konferencji *Teatr Lwowski w Teatrze Śląskim* przez dyrektora Biblioteki Śląskiej prof. dr hab. Jana Malickiego oraz uczestnicy konferencji